

MARKESTENENROUTE ENSCHEDE

ROUTE 79 km

De fietsroute voert langs de oude grenzen van de voormalige marken van Enschede: Lonneker, Esmarke, Usselo, Tweekelo en Groot Driene. Onderweg ziet u een flink aantal markestenen en -palen. De doorsteekjes gaan langs de grenzen van de afzonderlijke marken.

Deze route is ontwikkeld door vrijwilligers van de Loakstenen- en begraafplaatsencommissie van de Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker.

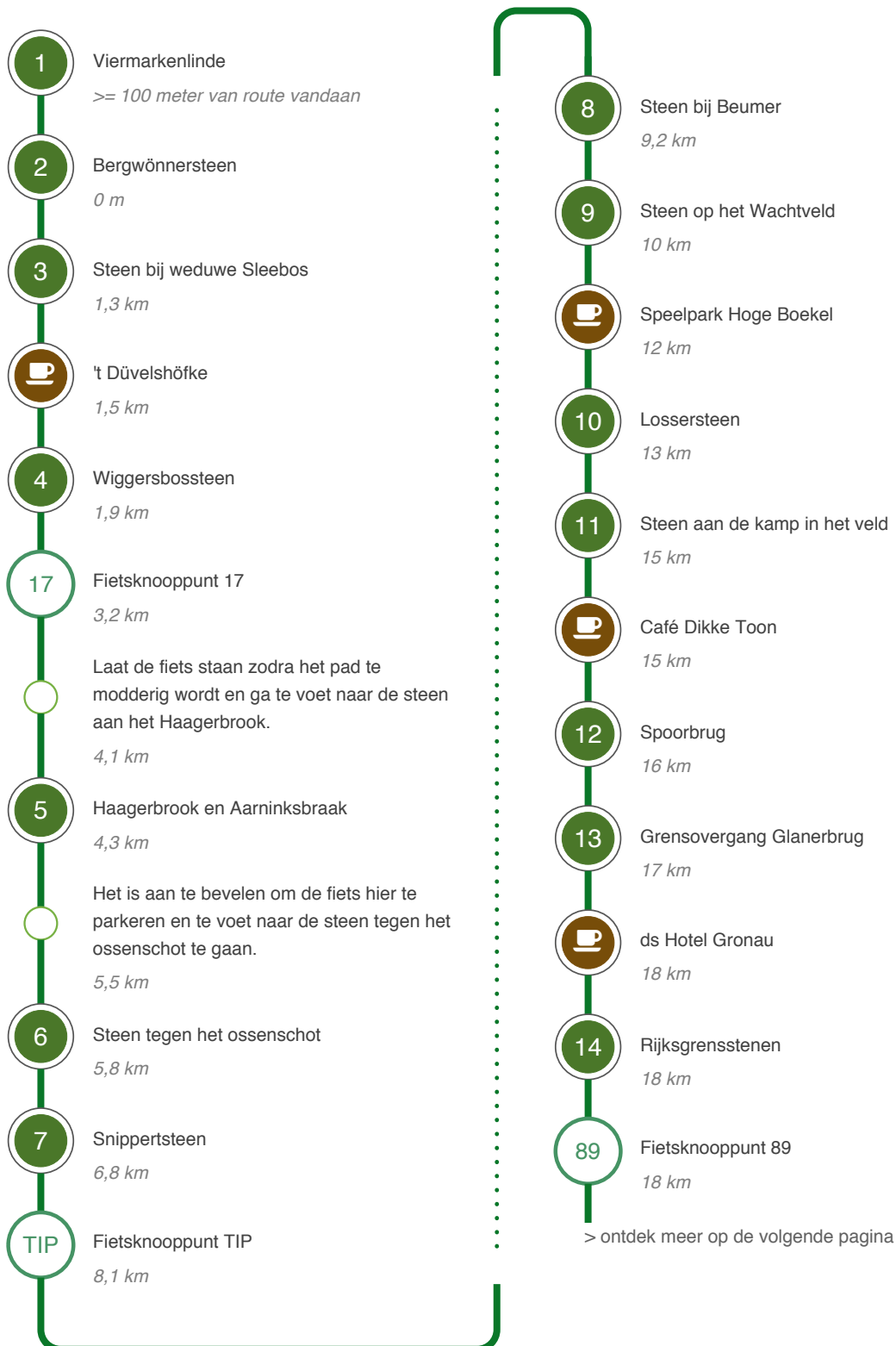
Markestenenroute Enschede

Markestenenroute Enschede

Hoe kom ik bij het startpunt?

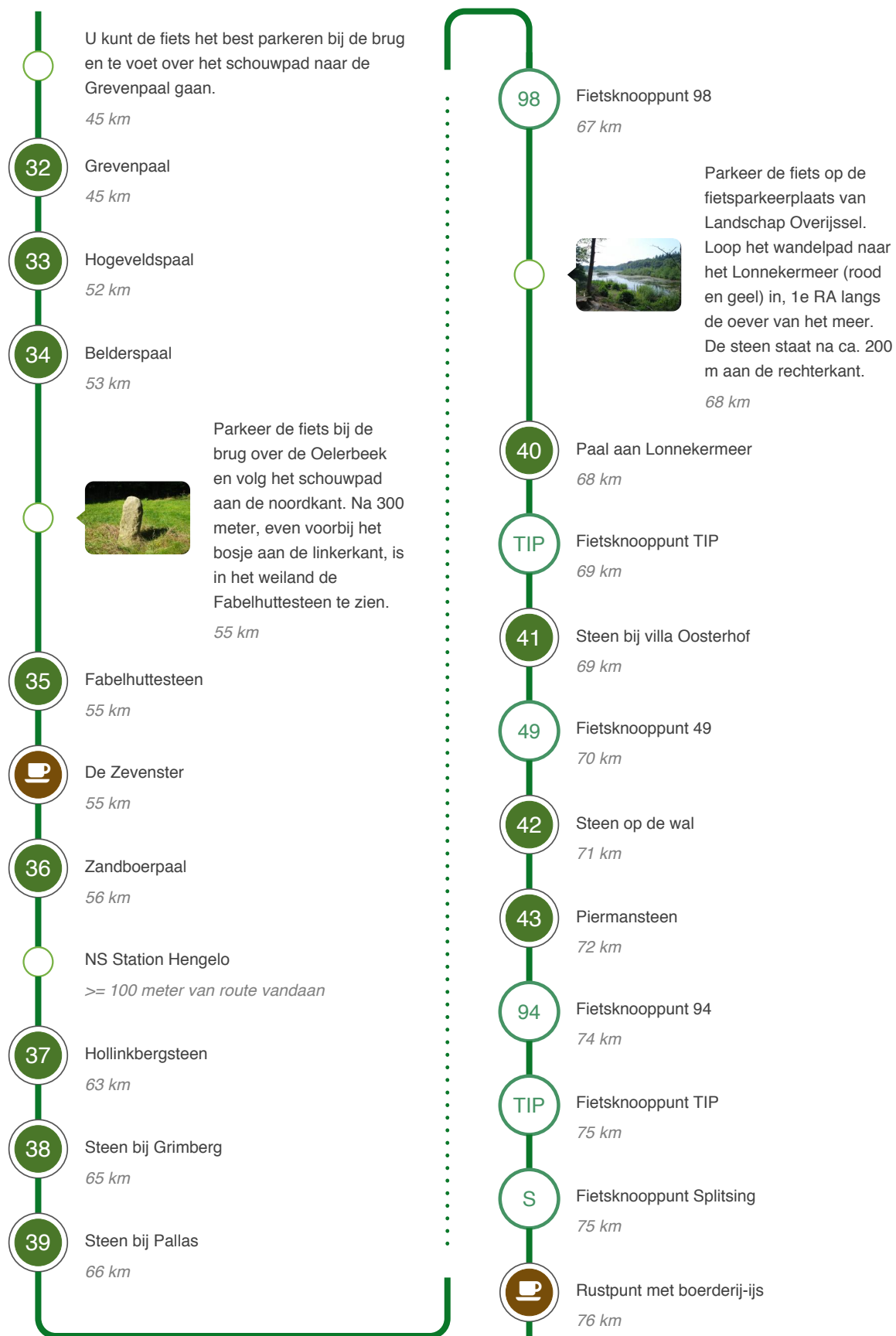
De route is op diverse (parkeer)plaatsen te starten. Er is dan ook geen vastgesteld startpunt of eindpunt.

Vervolg route

Vervolg route

> ontdek meer op de volgende pagina

Vervolg route

- Steen bij het Kerkpad
78 km
- Fietsknooppunt 80
79 km

Einde van de route

Markestenenroute Enschede

79 km

1

Viermarkenlinde

Viermarkenlinde

De Viermarkenlinde staat op het kruispunt van vier voormalige marken: Lonneker, Esmarke, Tweekelo en Groot Driene. De boom is waarschijnlijk meer dan 200 jaar oud en wordt wel een 'boomveteraan' genoemd. In elk geval stond hier in 1756 al een boerderij vlak bij.

In de voet van de boom zit een restant van een gebouw, dat is waarschijnlijk het

bleekwachershuis van de Van Heeksbleek. Op de velden aan de andere kant van de beek werd textiel uit de fabriek van Van Heek gebleekt.

Marken

Een marke, ook markegenootschap of boermarke genaamd, is een middeleeuws collectief van grotere boeren die gezamenlijk het beheer en gebruik van hun gemeenschappelijke gronden reguleerden. De vijf marken waaruit Lonneker is ontstaan, waren Groot Driene, Lonneker, de Eschmarke, Tweekelo en Usselo.

In de 19e eeuw zijn de marken verdwenen en ontstonden de gemeenten. De grenzen van die gemeenten werden kadastraal vastgesteld, gebaseerd op het verloop van de oude markegrenzen.

Deze fietsroute gaat langs de buitengrenzen van de marken Groot Driene, Lonneker, Tweekelo, Usselo en de Esmarke, die nog altijd grofweg het gebied van de gemeente Enschede beslaan. Vanaf de Viermarkenlinde zijn met behulp van de doorsteekjes deelroutes rondom elke marke te fietsen.

Loakstenen

Loak is Twents voor grens(scheiding) en een loaksteen is een grenssteen. In het Nederlands komt het woord 'laak' voor, dat je nog tegenkomt in achternamen zoals ter Laak, van Laak of Lakerink. Ook het woord 'laakbaar' (gedrag) verwijst hiernaar, dat betekent namelijk zoveel als grensoverschrijdend.

De Loakstenen- en begraafplaatsencommissie van de Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker onderhoudt en herstelt markestenen, en wil ze zichtbaar maken voor het publiek, onder andere door middel van deze fietsroute.

Fietsgids

Voorjaar 2020 heeft de Loakstenencommissie hier een bord geplaatst met informatie over de marken in de gemeente Enschede en een fietsgids uitgebracht. Daarin staan deelroutes rond de afzonderlijke marken en meer historische informatie over wat er onderweg te zien is.

Bergwönnersteen

Bergwönnersteen

Deze driemarkenstein Lonneker-Deurningen-Berghuizen is genoemd naar boerderij de Bergwönner. Dat betekent zoiets als 'bewoner van de berg' en verwijst naar de Lonnekerberg. De boerderij is nog altijd te vinden aan de Bergweg.

Jufferbeek

De Bergwönnersteen ligt aan de Jufferbeek, die ontspringt in het Haagse Bos en kabbelt dan door het bosgebied van de Lonnekerberg. Langs de oevers zijn zeldzame planten en vlindersoorten te vinden. De naam verwijst naar 'juffers' of witte wiefkes waarvan gezegd werd dat ze de Lonnekerberg bewoonden.

Ecologische verbinding

De Jufferbeek is aangewezen als kern van een ecologische verbindingszone en als 'waterparel'. Dat wil zeggen dat er gestreefd wordt naar een natuurlijke beekloop, zonder stuwen en vastgelegde oevers. Er zijn wel bufferstroken waarbinnen de beek vrij mag meanderen.

Markegrens vliegveld Twenthe

Tussen de Piermansteen en de steen bij het kerkpad loopt de grens tussen de marken Lonneker en Hasselo over het terrein van vliegveld Twenthe. De stenen langs deze grens zijn niet toegankelijk, maar in de video-animatie zijn ze allemaal te zien.

<https://youtu.be/UitImYPZrqE> (Markestenen vliegveld Twenthe)

3

Steen bij weduwe Sleebos

Steen bij weduwe Sleebos

Markesteen Berghuizen-Lonneker. N.B. Niet toegankelijk.

't Düvelshöfke

Op Duivelsdijk 21 is 't Düvelshöfke gevestigd: landwinkel met streekproducten en pluktuin. Openingstijden: zie website.

<https://duvelshofke.nl/> ('t Düvelshöfke)

4

Wiggersbossteen

Driemarkenstein

Driemarkenstein De Lutte-Berghuizen-Lonneker. N.B. Niet toegankelijk.

De Wiggersbosweg is genoemd naar het Wiggersbos, gelegen aan het begin van deze weg en eigendom van de bewoners van het zeer oude erve De Wiggers, gelegen aan de Lossersestraat-hoek Lonneker Molenweg.

Ter hoogte van huis nr. 80 loopt de grens tussen de marken Lonneker en Berghuizen, later de grens tussen de gemeenten Lonneker en Losser, dwars over de weg.

Haagerbrook en Aarninksbraak

Steen aan het Haagerbrook

Markesteen De Lutte-Lonneker.

Haagse Bos is een verbastering van Haagerbrook. De Enschedese textielfamilie Blijdenstein kocht deze grond ten tijde van de crisis in de jaren dertig van de 20e eeuw en liet er een productiebos aanleggen. Na de verkoop aan Natuurmonumenten in 1969 werd het Haagse Bos weer natuurlijk beheerd.

Steen aan de Aarninksbraak

Een eind verderop in het veld (ontoegankelijk) ligt de steen aan de Aarninksbraak, eveneens een grenspunt in de grens tussen de marken De Lutte en Lonneker.

Steen tegen het ossenschot

Steen tegen het ossenschot

Markesteen De Lutte-Lonneker. Genoemd naar het 'ossenschot', waar vee van een andere marke dat overgelopen was, geschut of bewaard werd. De marke kon de dieren tegen betaling terugkrijgen.

Veen en vee

In de 17e eeuw betwisten de boeren van de Lonnekermarke en de burgers van Oldenzaal elkaar het recht om in het Oldenzaalse veen turf te steken en hun vee te laten grazen. Het gebied werd aan Oldenzaal toegewezen, maar de schermutselingen namen niet af en de partijen bleven vee van elkaar stelen.

Bij de verdeling van de marken, halverwege de 19e eeuw, bepaalde het gerechtshof te Zwolle dat het grootste deel van het gebied aan Oldenzaal toe zou komen. In 1892 verkocht Oldenzaal het veengebied aan Abraham Ledeboer uit Enschede, die er bos liet

aanplanten voor houtproductie.

7

Snippertsteen

Snippertsteen

Driemarkenstein Losser-De Lutte-Lonneker.

De bijnaam van deze steen luidde lang: 'steen bij de driestammige berk', en de steen ging hieronder schuil. Toen de berk oud en verrot was, is hij verwijderd en kon de steen omhoog gehaald worden en weer zichtbaar gemaakt.

8

Steen bij Beumer

Steen bij Beumer

Markesteen Losser-Lonneker. De volledige naam luidt: steen bij Hendrik Beumer in het veld. De steen ligt niet precies op de juiste plek: het ware grenspunt ligt op de perceelscheiding aan de andere kant van de weg.

De steen ligt op de overgang van de Penninkskottenweg (Lonneker) en de Strokappenweg (Losser).

9

Steen op het Wachtveld

Steen op het Wachtveld

Markesteen Losser-Lonneker. De steen is genoemd naar het veld bij De Wacht. Die naam stamt waarschijnlijk uit de tijd dat hier een bewaakte doorgang was in een landweer. Deze landweer moest voorkomen dat mensen of loslopend vee onopgemerkt van de ene marke naar de andere konden komen.

Veldgrond wijst op de vaak onafzienbare heidevelden die in de 19 eeuw een groot

deel van Twente bedekten.

De steen ligt precies op de huidige gemeentegrens, die hier een eindje met de weg mee loopt. Bij het bordje 'Einde strooiroute' eindigt het grondgebied van de gemeente Losser en gaat de Hogeboekelweg (Losser) Hoge Boekelerweg (Enschede) heten.

Herstel en onthulling

Deze steen is teruggevonden op de oorspronkelijke plaats, verzakt in de sloot. Hij is in 2011 omhoog gehaald en van een informatiebordje voorzien in 2012.

Speelpark Hoge Boekel

Speelpark Hoge Boekel, met terras en midgetgolf. Openingstijden: zie website.

<https://speelparkhogeboekel.nl/> (Speelpark Hoge Boekel)

Lossersteen

Lossersteen

Markesteen Losser-Esmarke. N.B. Niet toegankelijk.

De overgang tussen de Hogeveldweg en de Haweg markeert de huidige gemeentegrens tussen Losser en Enschede, en is te herkennen aan de 'asfaltbotsing'. Dit is ook de grens tussen de oude marken Losser en Lonneker. De Lossersteen ligt in het verlengde van deze grens, ten zuiden van de weg.

Steen aan de kamp in het veld

Marke- en gemeentegrens

De steen aan de kamp in het veld is een markesteen tussen de Esmarke en de marke Losser. De steen markeert ook de grens tussen de gemeenten Enschede en Losser, die hier door de aanbouw van het huis op de hoek loopt.

Café Dikke Toon

Café-slijterij Dikke Toon. Openingstijden: zie website.

<https://cafedikketon.nl> (Dikke Toon)

Spoorbrug

Rijksgrenssteen 848A

Rijksgrenssteen 848A ligt vrijwel onder de spoorlijn, in het gras aan de oever van de Glane. Die rivier is hier de grens tussen Nederland en Duitsland, en dus ook de grens van de Esmarke met Duitsland.

Grensovergang Glanerbrug

Rijksgrensstenen 848

De twee rijksgrensstenen met nr. 848 staan op de brug over de Glane, aan weerszijden van de rivier. De brug is de grensovergang tussen Nederland en Duitsland en hier was vroeger een douanepost.

ds Hotel Gronau

Hotel mit Schankwirtschaft und Restaurant.

<http://www.ds-hotel.de/gronau/nl> (ds Hotel Gronau)

Rijksgrensstenen

Rijksgrensstenen

Aan de Glane staan hier drie rijksgrensstenen: GS 846J aan de Nederlandse kant (net voor de brug linksaf, links in de berm), GS 846J aan de Duitse kant (even verderop aan de linkerkant, vlak voor de busbaan) en GS 847 (aan de overkant van de beek, in het gras).

Grenzweg

Grenzweg

Aan de Grenzweg staan diverse rijksgrensstenen: 845T, 845U, 845W en 845X.

16

Aamsveen

Aamsveen

De rijksgrens loopt dwars door het Aamsveen. De wandelroute (gele pijlen) voert langs een aantal grensstenen, zoals hier GS 845M. Op de foto is de situatie in 1945 te zien, met grenswachter Koenders.

17

Lappenpad

RG 844N

Op circa 30 meter afstand ligt rijksgrenssteen 844N aan de beek. N.B. Niet toegankelijk.

18

Vanekerstenen

Vanekerstenen

Deze stenen werden in 2007 teruggevonden als fundering van een oud bakhuis. Het bleken twee historische rijksgrensstenen te zijn. Ze zijn in samenwerking met de Heimatverein Alstätte geplaatst op een perceel aan de Aamsveenweg waar eens de boerderij van de heer Vaneker stond.

19

Wapenstein

Wapenstein

Dit is een historische landsgrenssteen, met de wapens van de bisschop van Münster en de provincie Overijssel, en het jaartal 1756. Hij heeft het oude nummer 46, maar geen nieuw nummer omdat hij geen functie als grenssteen meer heeft.

De steen is hier in 2018 geplaatst in een grensoverschrijdend project van de St. Historische Sociëteit Enschede-Lonneker, de Heimatverein Alstätte en de Schützenverein Alstätte-Brook.

20

Sandersküper

Sandersküper

Bij café-restaurant Sandersküper was vanouds de grensovergang met douanepost aan de Knalutteweg. Hier zijn de rijksgransstenen 844 en 844A te vinden.

Dit is het verlengde van de Kuipersdijk, van oudsher de verbinding tussen Alstätte en het centrum van Enschede. De weg was genoemd naar de kuiper die hier woonde.

Café-restaurant Sandersküper

<http://www.sanderskueper.de/> (Sandersküper)

Berenbroeksweg

ingemeten zijn.

RG 843C en D

Aan de Berenbroeksweg, tussen Sandersküper en de Arendsweg, zijn twee rijksgransstenen te vinden.

Twee grenspaalnummeringen (1792 en 1818). Ziet u de beide nummers op grenssteen 843D? Het ingegraveerde nummer 41 is uit het jaar 1792 (achterkant), het andere nummer 843 uit 1818 toen de grenzen na het Wener Congres opnieuw

Arendsweg

Arendsweg

Aan het eind van de Arendsweg staat rijksgranssteen 840H. Een eind naar rechts staat rijksgranssteen 840G

Werthepaal

Werthepaal

Viermarkenpaal

Esmarke-Usselermarke-Buursermarke-Alstätte en tevens rijksgrenssteen 840 D. In de steen zijn letters gehakt: VM = Usseler-Marke, EM = Es-Marke, BM = Buurser-Marke. Onder VM staat een x en het jaartal 1774.

Op oude stafkaarten staat hij aangegeven als 'paal', tussen de grenspalen 31 en 32. De steen is van Bentheimerzandsteen en is in 1743 geplaatst. Op de zuidzijde staat een merkteken van het NAP.

De paal staat op de hoek van de Twistveenweg en moest een einde maken aan voortdurende twisten over het veengebied. Tegenwoordig ligt het Twistveen in de gemeente Haaksbergen en is er geen meningsverschil meer over.

Hee hef hier altijd staan

In de jaren zeventig was de paal zoekgeraakt bij het effenen van de wegen. Hij werd na enig speurwerk door Henk Wennink van de SHSEL teruggevonden bij een boer op het erf.

De boer was van plan de steen te verkopen. Hij wilde niet meewerken aan terugplaatsing, maar toen de politie eraan te pas kwam, haalde hij bakzeil en hielp hij zelfs de steen de politiebus in te dragen.

Daarna is de steen teruggeplaatst en verstevigd met een paar extra blokken zandsteen ter weerszijden. De boeren in de omgeving vonden het mooi dat hij er weer stond en zeiden: 'Hee hef hier altijd staan.'

Broekheurnerpaal

Broekheurnerpaal

Markesteen Usselo-Buurse. De steen ligt circa 400 meter ten zuiden van de weg aan de rand van het bosje en is niet toegankelijk.

De paal is een replica, geschonken door Gerard Kristen uit Driene. Steenhouwer Jan Zwigelaar heeft de paal bewerkt en de namen van de marken aan weerszijden uitgehakt. In 2013 is de replica geplaatst door leden van de SHSEL, de Historische

Kring Haaksbergen en Arfgood Buurse.

25

Heegesteen

Heegesteen

Markesteen Usselo-Buurse. De steen ligt in een weiland achter de percelen 132-140 aan de Buurserstraat en is niet toegankelijk.

De oude markegrens tussen Usselo en Buurse is nog altijd de gemeentegrens tussen Enschede en Haaksbergen. Die grens passeert u waar de Buurserstraat overgaat in de Broekheurnerweg, herkenbaar aan de zogenoemde asfaltbotsing.

26

Berktepaal

Berktepaal

Markesteen Usselo-Buurse. In het proces-verbaal der grensbepaling van Haaksbergen (1825) en Lonneker (1826) vermeld als 'paal in de Berkte' en vanaf dat moment ook grenspunt tussen die twee gemeenten. Sinds 1934 grenspunt tussen de gemeenten Haaksbergen en Enschede. De paal is een rijksmonument.

27

Veenpaal

Veenpaal

Markepaal Usselo-Buurse. Dit is een replica, waarvoor de steen is geschonken door Gerard Kristen uit Driene en bewerkt door steenhouwer Jan Zwigelaar. De nieuwe paal is geplaatst in 2013 en in 2015 feestelijk onthuld door de SHSEL, de Historische Kring Haaksbergen en Arfgood Buurse.

Usselerveen

Hier vlakbij is een restant van het Usselerveen te zien. Dit is een reservaat van 8 hectare, in beheer bij Landschap Overijssel. Het bestaat uit een oud heideveen, omringd met natte en droge heide, met berken eromheen.

Eind 19e eeuw lagen ten zuiden van Enschede uitgestrekte heidevelden en veengebieden. Een groot deel daarvan is in gebruik genomen als landbouwgronden. Het laaggelegen Usselerveen, waar de boeren uit de omgeving turf hadden gewonnen, is begin 20e eeuw opgehoogd met huisvuil uit de stad Enschede.

Er liep een speciaal spoorlijntje vanaf de vuilnisbelt aan de Poolmansweg, via een overlaadperron bij de Helmerzijdeweg, naar het Usselerveen. De rechte wegen en beplanting van Amerikaanse eik langs deze wegen zijn kenmerkend voor het ontginningslandschap.

28

Slagersmaatpaal

Slagersmaatpaal

Markesteen Usselo-Buurse. Deze paal staat op het terrein van camping Ostana en is niet toegankelijk.

29

Leppepaal

Leppepaal

Markesteen Usselo-Buurse en rijksmonument. Als Leppinkpaal genoemd in het proces-verbaal der grensbepaling van de gemeenten Haaksbergen (1825) en Lonneker (1826). Vanaf dat moment ook grenspunt tussen die twee gemeenten en sinds 1934 tussen de gemeenten Haaksbergen en Enschede.

De paal is genoemd naar het erve de Leppe of Leppink (Oude Haaksbergdijk 310).

De paal heeft jaren aan de rand van het weiland gestaan omdat hij in de weg stond. In november 2000 is hij in het kader van de landherinrichting Enschede-Zuid door wethouder Dick Buursink en gedeputeerde Kemperman weer op de juiste plek gezet.

Info en rustpunt De Wakel

Wakel is het Twentse woord voor jeneverbes. De oude werkschuur van Natuurmonumenten, De Wakel genoemd, is omgetoverd tot een heerlijke pauzeplek. Hier vind je verder informatie over het Buurserzand. Voor openingstijden: zie website.

<https://www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/buurserzand/informatiepunten/de-wake-l-het-buurserzand> (Bezoekerscentrum De Wakel)

30

Kattenstaartpaal

Kattenstaartpaal

Driemarkenstein Usselo-Honesch-Buurse. De paal is als 'driekante paal staande bij het Buurser Kluneveen genaamd Kattenstaartpaal' genoemd in het proces-verbaal der grensbepaling van Haaksbergen (1825) en Lonneker (1826). Sinds 1934 grenspunt tussen de gemeenten Haaksbergen en Enschede.

De Kattenstaart is de naam van het aangrenzende gebied in de gemeente

Haaksbergen. Ook de boerderij aan de Knoefweg 15 wordt wel de Kattenstaart genoemd.

Verschillende palen

De paal die er daarvoor gestaan heeft, was een grote paal van Bentheimer zandsteen. Naar verluidt is die verplaatst naar het Buurserzand om bij te dragen aan de invulling van een soort openluchtmuseum, opgezet door J.B. van Heek. Daar staat nog altijd een kleine vierkante paal.

31

Goorpaal

Goorpaal

Markesteen tussen de marken Usselo en Buurse. Deze replica aan de Hagmolenbeek is geplaatst in 2020. De steen staat nu op de grens tussen de gemeenten Enschede en Haaksbergen.

32

Grevenpaal

Grevenpaal

Viermarkenpaal

Usselo-Beckum-Honesch-Stepelo en rijksmonument. Bij de eerste loakgang van het Markestenenplatform Twente, in april 2016, is het informatiebordje geplaatst.

Deze paal was enige tijd verdwenen. Omdat hij in de weg stond, had men hem in de jaren zestig laten verzinken in het weiland.

Op 23 april 1976 is hij weer opgegraven en

herplaatst, al is dat zo'n 30 meter van de oorspronkelijke plek.

33

Hogeveldspaal

Hogeveldspaal

Markesteen Tweekelo-Oele. De steen is lange tijd verloren gewaand, maar door een gelukkig toeval teruggevonden en in 2016 herplaatst door de eigenaar van de grond, Ludwig Asbroek.

34

Belderspaal

Belderspaal

Driemarkenpaal Usselo-Tweekelo-Oele. De paal is een replica, driekantig en gemaakt van een deel van de ingangspartij van voormalig restaurant AB in Enschede. Geschonken door Jan Willem Berns uit Enschede en bewerkt door steenhouwer Jan Zwiggelaar. De replica is geplaatst en onthuld in 2015.

35

Fabelhuttesteen

Fabelhuttesteen

Markesteen Tweekelo-Oele. Niet toegankelijk, alleen zichtbaar vanaf het schouwpad. De steen is genoemd naar boerderij de Fabelhutte die hier gestaan heeft en waarnaar ook de Fabelenweg genoemd is. Het is rijksmonument 46595 (daar ten onrechte Belderspaal genoemd).

De paal ontbrak in eerste instantie in het proces-verbaal der grensbepaling van het grondgebied der gemeente van Hengelo (en Lonneker) en is daar later aan toegevoegd. De naam Fabelhutte is daarbij niet genoemd, hij wordt omschreven als een 'Bentheimer steenen paal'.

Hij is behoorlijk afgesleten, waarschijnlijk door de koeien met wie hij al lange tijd de wei deelt. De paal stond oorspronkelijk in een bocht van de Oelerbeek; de paal is niet verplaatst, de beek wel. De boerderij Fabelhutte stond iets ten noorden tegen de grens aan, net in Oele.

De Zevenster

Café-restaurant. Openingstijden: zie website.

<https://restaurantdezevenster.nl/> (De Zevenster)

36

Zandboerpaal

Zandboerpaal

Markepaal Tweekelo-Oele. De paal is genoemd naar boerderij De Zandboer, die tot 2016 in de bocht van de Fabelenweg heeft gestaan. De paal is afkomstig van een gesloopte bakkerij in Boekelo (volgens een woordvoerder van Twence vuilverwerking). De steen is in 2015 herplaatst in overleg met Twence.

Twence heeft de paal geschonken aan de Loakstenen- en begraafplaatsencommissie van de Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker. Deze heeft vervolgens de paal in bruikleen aan Twence gegeven, om de lokatie van de Zandboerpaal te markeren.

Hollinkbergsteen

Hollinkbergsteen

Driemarkenstein Groot Driene-Klein Driene-Woolde. De steen (een replica) is in 2009 geplaatst en van een informatiebordje voorzien, in samenwerking met de woningcorporatie die eigenaar is van de flat. Dit punt lag ongeveer 40 meter verder, op de hoek van het appartementencomplex "3-marken".

Mogelijk is de oorspronkelijke Hollinkbergsteen al in 1871 verwijderd toen op deze plek een begraafplaats ingericht werd. Op 6 juli 1996 is op initiatief van Gerrit Welberg deze steen geplaatst. Het is een replica, afkomstig uit het buitengebied van Winterswijk.

Aanvankelijk lag de steen op de juiste plaats, maar door de woningbouwvereniging die eigenaar is van het appartementencomplex, is hij verplaatst naar een 'prominentere' plek.

Informatiebord

Op 4 juli 2020 is er een informatiebord over dit driemarkenpunt onthuld.

Steen bij Grimberg

Steen bij Grimberg

Markesteen Groot Driene-Klein Driene. Deze steen is een replica, geschonken door Ludwig Asbroek, de eigenaar van de grond waar de Hogeveldspaal staat.

Het ware grenspunt ligt op het nabij gelegen voetbalveld, net achter een doelpaal. De functie van grenssteen is overgegaan in een verwijzing naar de marke- en gemeentegrenzen die hier vroeger liepen.

Hier heeft namelijk van 1937 tot 1943 de grens van de gemeente Hengelo gelopen.

Steen bij Pallas

Steen bij Pallas

Het ware grenspunt van deze steen ligt op het erf van de nabij gelegen boerderij. Daar lag ooit het huisje van Schoppen Arend. Hij wilde geen belasting betalen en daarom zei hij tegen de vertegenwoordiger van Klein Driene dat hij in Groot Driene woonde, en andersom.

De Schoppenweg is naar dit huisje genoemd.

Paal aan Lonnekermeer

Paal aan het Lonnekermeer

De volledige naam luidt: stenen paal tussen het Hasseler- en Drienveld. Markesteen Groot Driene-Hasselo. Hasselo is een van de marken van de oude gemeente Weerselo, nu gemeente Dinkelland. Aan het eind van dit pad staat een vogelkijkhut die uitzicht geeft over het Lonnekermeer.

Het Lonnekermeer is begin twintigste eeuw tussen Hengelo en Duitsland, die op een talud moest komen. De zandwinning leverde twee meren op van respectievelijk tien en zes hectare. De familie Stork liet hier een villa, boerderij en boswachterswoning bouwen.

In de Tweede Wereldoorlog nam de commandant van het nabijgelegen vliegveld er zijn intrek en regisseerde van hieruit de uitbreiding van de militaire luchthaven tot ruim drie keer de huidige omvang. Sinds 2001 wordt het landgoed beheerd door Landschap Overijssel.

41

Steen bij villa Oosterhof

Steen bij het Lonnekermeer (2)

De grens tussen de gemeente Enschede (marke Groot Driene) en de oude gemeente Weerselo (marke Hasselo) loopt dwars door het meer. Aan de overzijde van het meer ligt de villa Oosterhof, waar nog een markesteen ligt: de steen tussen het Hasseler- en Drienveld. N.B. De steen is niet toegankelijk.

In het Lonnekermeer werd tot in de jaren negentig gezwommen. In de naoorlogse periode werd dat ook gemengd gedaan, onder invloed van de Arbeiders Jeugd Centrale (AJC). Aan de Enschedese kant was dit geen probleem, maar aan de Weerselose zijde hielden veldwachters dit scherp in de gaten.

42

Steen op de wal

Steen bij het Lonnekermeer (3)

Aan de westkant van de Weerseloseweg ligt een steen op de wal die het verloop aangeeft van de markegrens tussen Groot Driene en Hasselo. De volledige naam luidt: steen tussen het Hasseler- en Drienveld. De steen is niet toegankelijk, maar als de begroeiing kort is, is hij vanaf de weg zichtbaar.

43

Piermansteen

Piermansteen

Driemarkenstein Hasselo-Lonneker-Groot Driene. De grensbepalingen van Weerselo en Lonneker spreken van "een groote keisteen in het veld, ten noorden het zoogenaamde Schaddenhuis".

De steen was in 1982 teruggevonden door de Loakstenencommissie (SHSEL), maar later weer verdwenen, en weer teruggevonden. De steen wordt beschreven als liggend op erve Pierman, vandaar de naam.

In 1984 was de steen opnieuw verdwenen. De nu aanwezige steen is dus een replica en bovendien iets verplaatst: het echte punt ligt zo'n 30 meter verder het land in.

Grens op vliegveld

Tussen de Piermansteen en de steen bij het kerkpad loopt de grens tussen de marken Lonneker en Hasselo over het terrein van vliegveld Twenthe. De stenen langs deze grens zijn niet toegankelijk, maar in de video-animatie zijn ze allemaal te zien.

<https://youtu.be/UitImYPZrqE> (Markestenen vliegveld Twenthe)

Rustpunt met boerderij-ijs

Steen bij het Kerkpad

Steen bij het Kerkpad

Markesteen Lonneker-Deurningen. De steen is een replica, geplaatst en van een informatiebordje voorzien in 2016.

Verdwenen stenen

De markegrens tussen Lonneker en Deurningen ligt op wat nu het terrein van het vliegveld Twente is. Boerderijen zijn gesneuveld, wegen verlegd en tussen de Piermansteen en de steen bij Kerkpad zijn

vier markestenen verdwenen.

Markegrens vliegveld Twenthe

Tussen de Piermansteen en de steen bij het kerkpad loopt de grens tussen de marken Lonneker en Hasselo over het terrein van vliegveld Twenthe. De stenen langs deze grens zijn niet toegankelijk, maar in de video-animatie zijn ze allemaal te zien.

<https://youtu.be/UitImYPZrqE> (Markestenen vliegveld Twenthe)

